

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ЛІСОЗАХИСНЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ХЕРСОНЛІСОЗАХИСТ»
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «СТЕПОВИЙ
ІМ. В.М. ВИНОГРАДОВА ФІЛІАЛ УКРНДІЛГА»**

Матеріали

**V-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Наукові читання імені В.М. Виноградова»,**

присвяченої 10-річчю заснування кафедри лісового та садово-паркового господарства Херсонського державного аграрно-економічного університету

25–26 травня 2023 року

УДК: 630 / 632 / 635.9

«Наукові читання імені В.М. Виноградова»: Матеріали V-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції науковців, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників органів влади, громадських організацій та підприємств. 25–26 травня 2023 року – Херсон: 2023. 174 с.

Збірник містить матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції науковців, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників органів влади, громадських організацій та підприємств за такими основними напрямками: історичні аспекти регіональних природничих досліджень, лісівництво та лісознавство, лісовідтворення, агролісомеліорація, фітомеліорація, дендрологія та дендропроєктування, захист рослин, сучасні напрямки ландшафтного дизайну, теоретичні і прикладні аспекти інтродукції рослин, сучасний стан природно-ресурсного потенціалу херсонщини та перспективи поствоєнної відбудови, методика викладання у вищій школі.

Збірник підготовлено з матеріалів в авторській редакції без літературного редагування. За достовірність фактів, цитат, посилань на джерела, власних імен тощо відповідають автори публікацій.

УДК: 630 / 632 / 635.9

Відповідальні за випуск: Лаврись В.Ю.

© Херсонський державний аграрно-економічний університет, 2023

Оргкомітет конференції

Грановська В.Г.	Голова оргкомітету в.о. ректора Херсонського державного аграрно-економічного університету
Члени оргкомітету:	
Бойко П.М.	кандидат біологічних наук, доцент, декан факультету рибного господарства та природокористування ХДАЕУ
Бойко Т.О.	кандидат біологічних наук, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Дементьєва О.І.	кандидат сільськогосподарських наук, в.о. зав. кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Скрипкина М.О.	В.о. директора Державного спеціалізованого лісозахисного підприємства «Херсонлісозахист»
Глод О.І.	Директор Державного підприємства «Степовий ім. В.М. Виногорова філіал УкрНДІЛГА»
Семенюк С.К.	кандидат біологічних наук, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Котовська Ю.С.	асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Лаврись В.Ю.	асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Дворна А.В.	асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ

ЗМІСТ

I. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.

<i>Гончарова О.В., Шевченко О.А. Технологічні аспекти малопоширених об'єктів та культивування спіруліни в аквакультури</i>	8
<i>Старовойтова Т.В. Історія досліджень життєдіяльності совоподібних в біосферному заповіднику «Асканія-Нова»</i>	12
<i>Шаповал В.В. Фітобіота біосферного заповідника «Асканія-Нова»: загальний склад та раритетна компонента</i>	14

II. ЛІСІВНИЦТВО ТА ЛІСОЗНАВСТВО.

<i>Білоус М.О. Дворна А.В. Особливості вирощування лісових культур із застосуванням стимуляторів росту в лісових розсадниках Херсонської області</i>	19
<i>Воротинський О. Г. Пірологічна характеристика лісових узлісь насаджень м. Києва за умов інтенсивних рекреаційних навантажень</i>	22
<i>Жежжун А.М. Жежжун І.М. Наближене до природи лісівництво: проблеми та шляхи впровадження</i>	24
<i>Кичилюк О.В., Доля О.В. Вирощування лісового садивного матеріалу сосни звичайної в розсаднику II категорії філії «Ківерцівське лісове господарство»</i>	29
<i>Румянцев М.Г., Ющик В.С., Даниленко О.М. Характеристика лісового фонду Харківської області</i>	32
<i>Савуцик М. П. Лісівничі заходи по залісненню згарищ у степу</i>	36
<i>Семенюк С.К., Коваль І.І. Збереження біорізноманіття – один із пріоритетів сучасного управління Херсонськими лісами</i>	38

III. ЛІСОВІДТВОРЕННЯ, АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЯ, ФІТОМЕЛІОРАЦІЯ.

<i>Білошкуренко О.С. Фактори впливу на відновлення лісових насаджень зони Степу України</i>	42
<i>Богословська М.С, Єлісавенко Ю.А. Стан стокорегулюючих лісових смуг Вінницької області</i>	44
<i>Гончарова О.В. Модельні рішення агро- та декоративних культур інтегрованих в аквакультуру</i>	47
<i>Лавренюк О.А., Шлончак Г.А. Використання генофонду плюсових дерев сосни звичайної для лісовідновлення в Лісостепу та на Поліссі України</i>	50

Левченко В.Б., Романюк А.А., Ткаченко М.В. Лсівничо-біологічний метод підвищення ефективності лісовідновлення соснових деревостанів після воєнних дій та лісових пожеж в умовах зони Житомирського та Київського Полісся	52
Лук'янець В.А., Румянцев М.Г., Мусієнко С.І.,Кобець О.В., Тарнопільська О.М. Досвід штучного лісовідновлення дубових насаджень різними методами та видами садивного матеріалу в південно-східному Лісостепу України	57
Мусієнко С.І., Тарнопільська О.М., Бондаренко В.В., Лук'янець В.А., Кобець О.В. Стан та оцінка рекреаційно-оздоровчих лісів Лівобережної України	61
Потравка Л.О., Білошкуренко О.С., Озеленення урбосистем як метод зниження шумового забруднення	65
Распоїна С.П. Наслідки нераціонального землекористування та шляхи його оптимізації в степових регіонах України	68
Терещенко Л.І. Сосна кримська на Нижньодніпровських пісках	70
Чайка Т.О. Відновлення сільськогосподарських земель і рекреаційних зон в Україні за рахунок вуглецевих кредитів	74
Rutta O., Biloshkurenko O. The need for greening of roads	77

IV. ДЕНДРОЛОГІЯ ТА ДЕНДРОПРОЕКТУВАННЯ.

Бессонова В.П., Яковлева-Носарь С.О. Таксономічний склад дендрофлори південного приярка урочища Яцево	80
Весесельський О.М. Особливості розмноження та вирощування <i>Amygdalus triloba</i> (Lindey) в умовах півдня України	83
Голуб С.М. Удосконалення вирощування садивного матеріалу дуба звичайного на розсаднику ДП «Ратнівське лісомисливське господарство»	85
Грекало А.П. Способи створення ландшафтного простору території обмеженого користування	87
Давиденко Д.С. Перспективи вирощування представників родини <i>Juglandaceae</i> DC. EX PERLEB в умовах Херсонської області	90
Єлісавенко Ю.А., Тарнопільський П.Б. Вирощування садивного матеріалу дуба звичайного із закритою кореневою системою в умовах Філії «Вінницьке» ЛП" ДП "Ліси України	92
Лось С.А., Терещенко Л.І. Особливості росту сосни жовтої у географічних культурах другого покоління в Харківській області	96
Мельник Р.П., Дьяченко О.В. Дендрофлора регіонального ландшафтного парку «Тилігульський»	100

Митроченко В.В., Шлончак Г.А. Цвітіння та урожайність шишок на родинно-клоновій насінній плантації сосни звичайної	102
Смашинюк Л.В. Плодоношення дуба звичайного та методи підвищення його врожайності	105
Рогозінський Т.М., Чайка Г.Г. Аналіз асортименту декоративних рослин у розсадниках Кіровоградської області	109

V. ЗАХИСТ РОСЛИН.

Карпович М.С. Захист лісів житомирського полісся від хвороб та шкідливих комах	113
Мринський І.М. Біологія розвитку та шкодочинність моли-строкатки платанової (<i>LITHOCOLLETIS PLATANI</i> STDG., <i>PHYLLONORYCTER PLATANI</i> STDG.)	116

VI. СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ.

Вишневська Є.В. Особливості облаштування та озеленення присадибних ділянок	121
Дементьєва О.І., Сарапін Я.Ю. Особливості створення проєкту озеленення присадибної ділянки сільської місцевості	123
Дементьєва О.І., Плавущенко Л. Сучасні концепції ландшафтної дизайну готельної індустрії	125
Гапон М.В. Підбір основного та додаткового асортименту деревних рослин для об'єктів загального призначення	127
Кузіна В.Д. Злакові рослини в озелененні міста Херсон – переваги та можливості	130
Мілова Х.І., Дементьєва О.І. Аналіз концепції дизайну малого саду на основі принципів архітектурно-ландшафтного формування	132
Мотузна О.Є. Використання злакових трав'янистих декоративних рослин у ландшафтному дизайні	135
Ткачук О.М. Еколого-біологічна характеристика газонотвірних трав'яних рослин (на прикладі м. Івано-Франківськ)	137
Шевченко А.А. Вплив елементів ландшафтного дизайну на візуальне сприйняття цілісної картини ландшафтного проєкту	141
Хацько Т.П. Вирощування розсади квіткових рослин в закритому ґрунті	144

VII. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ІНТРОДУКЦІЇ РОСЛИН.

<i>Белгородський О.Є.</i> Види та сорти роду <i>Hosta</i> , інтродуковані для озеленення галявин дендрологічного парку «Асканія-Нова»	149
<i>Михайлецька І.В.</i> Інтродукційні дослідження видів роду <i>Abies mill.</i> у дендропарку «Асканія-Нова»	151

VIII. СУЧАСНИЙ СТАН ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХЕРСОНЩИНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОСТВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ.

<i>Бойко Т.О.</i> До питання облаштування меморіальних парків у поствоєнній розбудові	156
<i>Алмашова В.С.</i> Сучасний екологічний стан лісових ресурсів Херсонської області	158
<i>Морозова К.О.</i> Проект реконструкції дендропарку Херсонського державного аграрно-економічного університету	162
<i>Шевченко А.А., Бойко Т.О.</i> Озеленення міської набережної міста Каховка у поствоєнний період	167

IX. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.

<i>Boiko L.</i> Peculiarities of teaching business English	169
<i>Голуб В.О.</i> Використання культивованої дендрофлори Березнівського ДДП у навчальному процесі при підготовці студентів ОКР Магістр	171

ерозійних процесів.

Список використаних джерел

1. Агролісомеліорація: підруч. Юхновський В.Ю., Дударець С.М., Малюга В.М.; за ред. В.Ю. Юхновського. К.: Кондор-Видавництво, 2012. 372 с.
2. Василевський О.Г., Нейко О.С., Марценюк О.П., Єлісавенко Ю.А. Стан лісоаграрних ландшафтів Вінниччини та роль лісової компоненти у підвищенні екологічної стійкості територій. Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Сільськогосподарські науки. Редколегія: Калетнік Г.М. (головний редактор) та інші. Вінниця, 2012. Випуск 4(63). С. 134-142.
3. Гладун Г.Б. Трофименко М.Є., Лохматов М.А. [За ред. Г.Б. Гладуна]. Захисні лісові насадження: проектування, вирощування, впорядкування. Х.:Нове слово, 2005. 390 с.
4. Логінов Б.Й. Полезахисні лісові насадження. К.-Х. 186 с.
5. Екологічна безпека Вінниччини [Монографія] / За заг. ред. О.В. Мудрака. – Вінниця: Міська друкарня, 2008. 456 с.
6. Павловский Е.С. Справочник по агролесомелиоративному устройству / Е.С. Павловский, А.В. Карган. М.: Лесная промышленность, 1973. 152 с.

МОДЕЛЬНІ РІШЕННЯ АГРО- ТА ДЕКОРАТИВНИХ КУЛЬТУР ІНТЕГРОВАНІХ В АКВАКУЛЬТУРУ

ГОНЧАРОВА О.В. – к. с. - г. н., доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет

Сучасні технологічні рішення надають можливість в умовах сьогодення поєднувати декілька напрямів, отримувати якісну продукцію та вміло презентувати її на світових позиціях. Аквакультура не є виключенням, використовуючи базові технології фахівцям вдається оптимізувати технологічну карту культивування гідробіонтів з отриманням додаткової продукції або з енергозберігаючими інноваційними рішеннями, або з вектором «екологічно-безпечного маркування».

Безумовно абіотичні та біотичні чинники трансформуються, сприяють пошуку адаптаційних технологічних кейсів. Втім, є провідні маркерні поняття, які ідентифікують напрям ведення галузі [1, 2, 3]. Євроінтеграція української аквакультури передбачає перехід на новий рівень з відповідними стандартами, нормативними документами щодо якісних та кількісних характеристик продукції. На наступному рис.1 представлено один із кейсів вирішення комбінованих технологічних рішень використання гідробіонтів та об'єктів аквакультури.

Рисунок 1 – Модельні рішення в аквапоніки та рослинництві (агрокультури та декоративні культури)

Такі базові елементи є вже класичними та мають довгий досвід як практичний, так і науково-обґрунтований в контексті практичної цінності [4]. Втім, на сьогодні відбувається трансформація загальних уявлень: в схему вводиться поняття органічного, «біо», виробництва. Інсталюються шоу-руми модельних аквапонічних систем (рис.2).

Рисунок 2 – Модельне рішення симбіозу в аквакультурі (комбінована аквакультура)

Слід відмітити, що сучасне уявлення щодо дизайну приміщень як офіс-формату, так і побутового характеру трансформується, набуває нові вектори розвитку. Принцип таких модульних систем полягає у використанні рециркуляції (системи водоподачі по колу у замкненій системі з відповідними рівнями фільтрації). Система такої циркуляції води «РАС» (RAS, Recycling Aquaculture System) є найбільш популярною технологією для проектування «аквапонічних систем» [5, 6]. Переваги такої інсталяції, по-перше, у її мобільності, різнопланових габаритів, вона дозволяє використовувати органіку, побічні продукти гідробіонтів при культивуванні рослин, агрокультур, прямих культур тощо.

Фільтраційна система таких РАС передбачає механічний фільтр, який видаляє тверді частки та грубі відходи, а потім проходить через біологічний фільтр, що містить аеробні бактерії, які окислюють аміак до нітритів, а потім до нітратів, молекул, які можуть поглинатися корінням об'єктів культивування - рослин. Відходи рибного господарства також забезпечують усі інші поживні речовини, необхідні для росту рослин під час процесу перетворення.

В системі РАС відбуваються біохімічні процеси, зокрема, очищення води шляхом видалення шкідливих форм азоту (аміаку та нітритів), які є токсичними для гідробіонтів, створюючи сприятливе середовище для «корисних процесів».

Практичний досвід демонструє декілька варіантів інсталяційних моделей аквапоніки, серед яких можна виділити:

- «Technique du lit de culture à substrat (Media Bed Technique ou MBT)», Техніка субстратної грядки (Media Bed Technique або MBT);
- «Technique de culture sur film nutritif (Nutrient Film Technique ou NFT)», Техніка «поживної плівки» (NFT);
- «Technique de culture en eau profonde (Deep Water Culture ou DWC)», Техніка глибоководної культури (Deep Water Culture або DWC) [6].

Розглянемо базові поняття таких моделей. Отже, техніка субстратної грядки передбачає використання аквапонічних установок, що складаються з ємності + субстрату. Найчастіше використовуються для невеликих системних установок. Модельні системи займають відносно мало місця, мають порівняно низьку початкову вартість. Для цих типів субстратів грядка використовується як опора для рослин (для підтримки коренців), а також як механічний фільтр (для утримування великих часток), а також в якості біологічного фільтру (для фіксації бактерій).

Техніка «поживної плівки» передбачає гідропонний метод, який полягає в використанні рослин, які знаходяться у резервуарах, злегка нахиленої труби під кутом, в яку безперервно надходить середовище, збагачене поживними речовинами.

Техніка глибоководної культури використовує метод підвищення рослин на рівні пластини, при цьому їхні коріння «звисають» у водному середовищі, яке циркулює під пластинами. Практикують у великих аквапонічних інсталяціях для комерційних цілей, а також для конкретних культур (наприклад, таких, як салати, листові овочі, ароматичні рослини, базилік, м'ята тощо).

Таким чином, всі базові інсталяційні системи мають передбачати та визначати можливості як гідробіонтів (відповідати біологічним потребам) та потужностям виробництва. Модельні рішення інтегрованих технологій можуть бути доповненням до основного виробництва продукції аквакультури.

Список використаних джерел

1. Averchev O.V., Bidnyna I.O., Bondar O.I., Boyarkina L.V. etc. Ecohydrological investigation of plain river section in the area of small hydroelectric power station influence. *Collective monograph: Current state, challenges and prospects for research in natural sciences*. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. P. 135–154
2. Honcharova O.V., Paranjak R.P., Rudenko O.P., Lytvyn N.A. Biological substantiation of improvement of biotechnological map of production of aquaculture products "eco - direction". *Ukrainian Journal of Ecology*, 10(1), (2020). 261-266 doi: 10.15421/2020_41
3. Гончарова О.В. Технологічні аспекти впровадження європейського досвіду «демо-акваферми». Науковий журнал. Водні біоресурси та аквакультура. Херсон: Видавничий дім Гельветика, Херсон № 2. 2020 С. 91-100
4. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <http://www.fao.org>
5. Інтернет ресурс URL: <https://www.lescarresjardin.fr/vous-avez-dit-aquaponie>
6. Інтернет ресурс URL: <https://maferme.ma/aquaponieun-mode-de-consommation-durable-dans-une-ferme-intelligente/>

**ВИКОРИСТАННЯ ГЕНОФОНДУ ПЛЮСОВИХ ДЕРЕВ СОСНИ
ЗВИЧАЙНОЇ ДЛЯ ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ В ЛІСОСТЕПУ ТА НА
ПОЛІССІ УКРАЇНИ**

**ЛАВРЕНЮК О.А.
ШЛОНЧАК Г.А.**

Клавдієвська лісова науково-дослідна станція

Ефективність лісокультурної справи визначається якістю посадкового матеріалу та наявності його у достатній кількості. Для отримання посадкового матеріалу високої якості із 60-років минулого сторіччя в Україні ведуться роботи із переведення насінництва лісових порід на селекційно-генетичні засади.

З метою збереження генетичного потенціалу основних лісотвірних порід як основи для проведення робіт з лісової генетики, селекції та насінництва в Україні, співробітниками лабораторії селекції та насінництва